

YTTRANDE	1(3)
2023-09-25	
Dnr: 2023-7.5.2-0010	

Finansdepartementet
(Ref Fi2023/02053)

Remissyttrande angående Europeiska kommissionens förslag om en reform av tullunionen

Allmänt

Förslaget innebär en omfattande översyn av den nuvarande tullkodexen och syftar till att förstärka tullmyndigheters förmåga att övervaka och kontrollera vilka varor som förs in och ut ur tullunionen. Det syftar även till att förenkla tullagstiftningen och förminska administrationen och regelefterlevnadskostnader för företag och förvaltningar. Förslaget innebär också att en gemensam europeisk tullmyndighet ("EU Customs Authority") ska grundas. Den europeiska tullmyndigheten ska skapa och förvalta ett centralt datanav ("EU Customs Data Hub"), och gradvis ska nationella tullmyndigheters IT-infrastruktur ersättas av en gemensam centraliserad IT-miljö.

Inspektionen för strategiska produkter (ISP) arbetar med frågor som rör Sveriges försvars-, säkerhets- och utrikespolitik. Myndigheten är förvaltningsmyndighet bl.a. för ärenden och tillsyn enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel och lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd. Detta remissyttrande begränsar sig till de aspekter i förslaget som vidrör ISP:s ansvarsområden.

Mot denna bakgrund lämnar ISP följande synpunkter.

YTTRANDE	2(3)
Dnr: 2023-7.5.2-0010	

Rättslig grund för förslaget

Av artiklarna 4.1 och 5.2 Fördraget om Europeiska Unionen (FEU) framgår att varje befogenhet som inte tilldelats unionen i fördragen ska tillhöra medlemsstaterna. Av artikel 4.2 följer bland annat att EU ska respektera medlemsstaternas väsentliga statliga funktioner, särskilt funktioner vars syfte är att hävda deras territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. I synnerhet ska den nationella säkerheten också i fortsättningen vara varje medlemsstats eget ansvar (SOU 2018:82, s. 508).

Som rättslig grund för det nu aktuella förslaget anger kommissionen att förslaget stödjer sig på artiklarna 33, 114 och 207 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (TFEU). Dessa artiklar rör tullsamarbetet, den inre marknadens funktionssätt och förutsättningarna för den gemensamma handelspolitiken.

ISP:s bedömning är att förslaget i vissa delar kan komma att röra medlemsstaternas nationella säkerhet och därför ligger utanför unionens befogenhet enligt artikel 4.2 FEU. Om förslaget ändå bedöms ligga inom ramen för unionens befogenhet noterar ISP att artikel 346 TFEU inte berörs i motiven till förslaget. Enligt punkten 1 (a) i artikeln ska ingen medlemsstat, till följd av bestämmelserna i fördraget, vara förpliktad att lämna sådan information vars avslöjande den anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen.

ISP vill framhålla, i enlighet med vad som beskrivs nedan, att förslaget omfattar bestämmelser som kan komma att innefatta inhämtande av information om väsentliga säkerhetsintressen.

Förslaget om att förrätta en gemensam europeisk tullmyndighet och ett centralt datanav

En av de stora reformåtgärderna som föreslås är grundandet av en gemensam europeisk tullmyndighet. Denna centrala tullmyndighet ska tillhandahålla centraliserade riskanalyser som nationella tullmyndigheter kommer att använda sig av och även i övrigt stötta nationella tullmyndigheter. Den ska också leda koordinerade tullåtgärder i krissituationer.

Det centrala datanavet ska utvecklas och förvaltas av den europeiska tullmyndigheten. När det är färdigutvecklat och driftsatt kommer all tulldata att föras in i det gemensamma IT-systemet. Nationella tullmyndigheter, den europeiska tullmyndigheten och kommissionen ska dela information med varandra (artikel 53 i förslaget).

Enligt förslaget kommer den europeiska tullmyndigheten att göra vägledande riskanalyser, men nationella tullmyndigheter kommer även fortsättningsvis göra riskanalyser och den europeiska tullmyndigheten kommer i vissa fall att utöva tillsyn över dessa (artikel 54 i förslaget). ISP saknar närmare kännedom om vilken typ av information som används för sådana riskanalyser och det framgår enligt ISP:s bedömning inte heller av förslaget. Men av förslaget framgår att all information som används för riskanalyserna ska överföras till det centrala datanavet och blir därmed tillgängligt även för den europeiska tullmyndigheten.

YTTRANDE	3(3)
Dnr: 2023-7.5.2-0010	

Av förslaget kan konstateras att en omfattande informationsdelning är avsedd. ISP överför information om tillstånd till utförelse av krigsmateriel och till export av produkter med dubbla användningsområden till Tullverket. Såsom ISP uppfattar förslaget innebär det ett krav på medlemsstaterna att överföra denna information till EU:s gemensamma IT-system. Ett sådant delande av informationen skulle enligt ISP:s mening tveklöst strida mot väsentliga svenska säkerhetsintressen (jfr artikel 346 TFEU). Förslaget gäller en ramlagstiftning och av naturliga skäl saknar det viss reglering på detaljnivå. Det framgår inte närmare vilka åtgärder som ska vidtas för att skydda överförd information. Oavsett eventuella sådana åtgärder anser ISP dock att all informationsöverföring på detta område i sig medför risker.

Utöver ovan nämnda informationsöverföring utbyter ISP och Tullverket information med varandra inom ramen för myndigheternas samarbete. Det är oklart om sådan information skulle komma att ingå i de nationella riskanalyserna som ska delas med den europeiska tullmyndigheten. Även denna information är ofta känslig och att sprida den kan påverka väsentliga svenska säkerhetsintressen.

Mot denna bakgrund, och med hänsyn till det som anförts om den rättsliga grunden, vill ISP framföra att frågan om förslagets konsekvenser vad gäller överförandet av känslig information först måste klargöras. Vidare bör sådan information uttryckligen undantas från förslaget.

Tobias Bergkvist
Stf. generaldirektor, chefsjurist

Stf. generaldirektören och chefsjuristen Tobias Bergkvist har beslutat detta remissvar. Verksjuristen Julia Pistol har varit föredragande. Generaldirektören Carl Johan Wieslander och biträdande chefsjuristen Jannice Westerholm har medverkat vid den slutliga handläggningen.